

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

44 Vites ingluviem, convivia, sive tabernas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

hæc eadem loquacias inquinat, quæ servire auditoribus ad uitum profectus ignorat. Vnde bene per Moyen dicitur a. [Vir qui fluxum feminis patitur punitu[m] est.] In mente quippe auditentium, femen fecutur cogitationis efflatus auditio locutionis; quia dum per autem femen concipiatur, cogitatio in mente generatur. Vnde & ab huius mundi sapientibus predicatori egregius feminiverbius b. est vocatus. Qui ergo fluxum feminis patitur, immundus asservit, qui multiloquio lubidinis, ex eo inquit: quod si ordinare promet, prolem recte cogitationis edere in audiendum corda & ponuit: dumque incautus per loquacitatem defuit, non ad uitum generis, sed ad immundicam femen effundit. Vnde Paulus quoque, cum discipulum de infantis predicationis admoniceret, dixit a. [Tertificor coram Deo, & Clerico Iesu, qui judicatur est] veros & mortuos, per adveniens ipsius & regnum ejus, predica verbum, nisi opportune, impunitum.] Dicunt importunè, & præmit [opportune,] quia scilicet apud auditorem mentem ipsius sua utilitate destruit, si habere importunitas opportunet neficit.

C. II. q. Porci & canibus facta non sunt
committenda.

Item Clemens epistola 3. in extremo.
2 IN mandatis & habemus, ut venientes ad civitatem ps. disceamus prius, quis in ea dignus sit, ut apud eum cibum sumamus, quanto magis non convenit, quis, qualibet sit, cui immortalitate verba credenda sunt? Solliciti enim, & valde solliciti esse debemus, ne f margaritas nostras mitramus ante potos. Sed & ob alias causas utile est viri hujus habere me noritiam. Si enim ci-
am, quia in his, de quibus non potest dubitari, quod bo-
na sint, emendatus est, & inculpabilis hoc est, si fabri-
us, si misericors, si iustus, si mitis, & humanus (qui utiq[ue] bona esse nullus ambigit) tunc consequetur videbitur, ut
ei, qui obtinet bona virtutum, etiam quod deest fidei &
scientie, conserferet: & in quibus maculari eius vita
videtur, quae est in reliquo probabilis, emendetur. Si
verò in iis, quae patimur hinc, peccatis involutus per-
maneat, & inquinatus, non me oportet ei aliiquid de fe-
cietioribus, & remotis divinis scientie proloqui, sed
magis protelari, & convenienter eum, ut peccare definit,
& actus suos à virtute emendet. Quod si ingeffetur fe, &
provocaverit nos dicere, quæcum minus recte agentem
non oportet audire, prudenter eum debemus eludere.
Nam nihil omnino respondere, auditorum causa utili-
taria declinare certamen, & fides eorum laxatur, non
intelligentum propostum nostrum.

C. III. q. Verba predicationis persecutori-
bus suis prelati non substra-
hant.

Item Anacleto, epistola omnibus episcopis.
3 Sicut g. autem multos ob id infestare doctores,
ps. ut eos perdant, & placita proprii voluntatis adin-
pleteant. Non proterea tamen doctores, (inquantum vi-
res suscepimus) à recta simulatione, & bona intentione
recedere debent, scienties, quæ beatu[i] i. qui perfec-
tionem patiuntur propter iustitiam.

C. IIII. q. Non est mundus a sanguine subiecto-
rum, qui Dei consilium illi non
annuntiat.

Item Gregorius Venetus, lib. 1. epistola 33.
E phesios Paulus dicit b. [Munda sunt manus mee a
sanguine omnis vestrum: non enim subterfugi, quo
nunquam amuntarem omni confusione Dei vobis.] Mundus
ergo a sanguine eorum non est, si eis Dei consilium

a. Levit. 17. b. Ador. 17. c. al. corde. d. 2. Timoth. 4.
e. Matth. 19. Marc. 8. f. Matth. 7. g. Ivo p. 2. 277. h. ad.
inflammatio. i. Matth. 5. k. Ad. 20.

annuntiare noluerit: qui cum increpare delinquentes
noluerit, eos proculdubio tacendo pastor occidit.

C. V. q. Astene damnationis penam incurrit
predicato, qui femen divini verbi
non spargit.
Item Nicolaus ad Michaelum Imperatorinem
epistola cujus initium est [Propo-
nuntur.]

D iffenatio a est nobis ecclesiis feminis injuncta:
a. b. s. non spargentes, ne spargeremus. Quod cum
electionis vas formulerit, & claret, quanto magis cul-
pabet ex quo meiundum est? Prinde scit non leve dile-
ctio, & ecclæsiæ correctione quod congruit, ita his (quod
abit) non mediocre periculum est, qui cum debeant pa-
tere, despiciunt.

4. pars. Pariter & que, obseruare debet sacerdos, ne sub-
lapsus & non intelligentibus faciat mysteria, sicut predicatione ref-
ranciupta. Qui enim ea docet, quæ ab auditoribus non valde
intelligi, non eorum utilitatem, sed ad sua ostentationem facit. Ve-
rum in expositione [Beati immaculati] dicitur: [Vt utrumq[ue] effi-
cient mysteria vulgare indigne: quod si vel loquaciter incautus don-
can secerat, vel ostentatione scientie, ut placet, fare volunt.] In quibus
multibus prefeliciter datur intelligi, quantum debet effigie-
tio in predicatione sacerdotio: quia si forte carceris, tanquam tun-
naso, sacerdotali offici judicatur indigne.

DISTINCTIO XLIV.

C um autem vincentius esse prohibetur, g. indepen-
denter nequam habere permittitur. Nequa-
m. & ebrietates prohibetur, & voracitas permittitur. Vnde cum
que enim inter opera trepidans Apollonius conuenerat, & sicut
Romani d. [Non incomcessibus, & ebrietatebus.] Ventus & namque inglorius ad luxuriam provocat, facit, & tem-
pus bonum diffidit. Vnde ventus & genitale florulentia vici-
fiant: ut ex vicinitate membrorum confederatio intelligatur van-
rum. Hinc etiam Naturam g. principem coquuntur, non
Hierusalem destruxisse legitur: quia ventus, cui multitudine capi-
rum deferat, adfectus virtutum ad salutem redit. Sacerdos
de altari vivere, non luxuriari querat, ut sit Hieropyrus g. [Tol-
lo] sacerdos altaria vivere, non luxuriari. Sicut autem confe-
tione: qui sefiror, & solemnem dies non alter, sed agne celebrant,
tunc, nisi confessioibus deserviant.

C. I. q. Non est vacandum confessioibus
& obrietatu[m].
Unde Augustinus scribit ad Aurelium epि-
scopum, epistola 84.

C onfessiones h. & ebrietates ita conceperit &
tegitur, ut in honore etiam beatissimorum
martirum non solum per solemnes dies, (quod ipsius
quisconam lugendum videt, qui hac non carnis occi-
sionis inspicit?) sed etiam quotidie celebentur. & post per-
ea: Non ergo aperie, quantum existimo, non ducere
non modo imperio, ita tolluntur: magis docendo
quam jubendo, magis monendo, quam minando. Si
enim agendum est cum multitudine peccantium, i. s.
veritas autem exercenda est in peccata paucorum. I. s.

a. Dispensatione nobis. I. orig. b. 1. Corinthus. 9. c. Gal-
ord. ex Ambro. form. 2. in Psal. 18. in ver. [Ad secundum episo-
tua.] d. Rom. 13. e. Hieron. in ep. ad Ammonium, & do-
gust. de Temp. form. 6. Gregor. in psalm. part. 3. cap. 2. I. s.
g. In Michaeam, cap. 3. in episo-
tula Ivo part. 13. cap. 61. i. abest ab orig. Iovne & aliquo me-
scriptis Gratianis.

quid minatur, cum dolore fiat, de scripturis comminans, divinditam futuram, ne nos ipsi in nostra preestate, sed Deus in nostro sermone timeatur. Ita prius movebantur spiritiales, aut spiritualibus proximi; quorum auctoritate, & lenitatem quidem, sed infantilissimis admonitionibus cætera multitudine frangatur.

C. II. q. Nodi clericorum aut continentium licet tabernas intrare.

Item ex concilio Laodicensi, c. 4.

N On oportet clericos servientes i a presbyteris utrumque ad diaconos, & deinceps ordinis ecclesiastici omnes usq; ad ministros, aut lectors, aut exorticias, aut estiarios, aut pñalitias, aut etiam eos, qui in propofito continentia sunt, tabernas & intrare.

1. q. Clericos servientes] Græcœ, leggœtrœs, quod Diophyli verit, facio ministerio dedito: quam vestimentem conseruat Aquæfrænus, Burchardus, & Ivo articulat.

2. q. Tabernas] Sequitur in impresso, nisi causa necessitatis: que sunt expensæ, quæ nec in pñeris, manu scriptis, nec in Burchardis & Ivone, neque in ipsi consuetudine Laodicensi, aut Aquæfræni (videlicet c. 60, hoc idem repetitur) leguntur: vadentur tamen scriptæ ex can. Apof. 5.

C. III. q. Deputatur clericus, qui tabernam, aut ergasterium habere iurit.

Item ex sexta synodo, cap. 5.

N Vlli clericus licet tabernam, i aut ergasterium habere. Si enim hujusmodi tabernam ingredi prohibetur, quanto magis alius ministrare in ea? Si quis vero tale quid fecerit, aut cesse, aut deponatur.

3. q. Tabernam, aut ergasterium] Græcœ, καπνηλη, id est, cauponariam tabernam.

C. IV. q. Dispensatio compulsi clerici tabernam non ingredieretur.

Item ex concilio Carthagin. 3, c. 27.

Clerici b, edendi vel bibendi caufa, tabernas non ingrediantur, nisi per ergasteriorum necessitatem compulsi.

C. V. q. Corripendus est episcopus, qui convivium occupatur.

Item Gregorius Natali episcopo, lib. 2, reg. m- diti. 10, epif. 14.

2. MUltis ab uestitu venientibus, frater charissime, ps didici, pastorali cura derelicta, solite convivis occupatum: qui audit non credere, si hac actionum tuarum experimentum approbare. Nam quia nequam quædam lectiones, nequam exhortationi invigiles, sed ipsum quoque usum ecclesiastici ordinis ignorare, est in refutacione, quod eis, sub quibus es positus, servare reverentiam necis.

C. VI. q. De eodem.

Item ad cardine lib. 2, epif. 37.

C Onivisia, que ex intentione impendenda charitatis sumunt, rectè uestra fraternali & in suis epistolis laudata. Sed tam scendum est, quia tunc ex charitate veraciter prodeunt, cum in eis nulla absentia vita moratur, nullus ex irrisione reprehenditur, nec in eis inane secularium negotiorum fabula, sed verba facie lectionis audiuntur: cum non plus, quam necessitas est, levigunt corpori, sed sola ejus infirmitas recusat; ut adhuc exercende virtutis habeatur. Hac itaque si vos in uestris convivis agitis, abstinenter, d fateor, magistri.

C. VII. PALEA.

(Item ex concilio Nannetenensi.)

b a. Con. Aquæfræni, cap. 6, Burch. l.2, c. 131. Ivo part. 6, cap. 205. Aquæfræni, conc. go, Burch. l.2, cap. 130. Ivo p. 6, cap. 204. c. al. festinatio, d. abstinenter.

N Villus a presbyterorum, quando ad anniversarium diem, trigesimum, aut septimum, vel tertium aliqui defundi, aut quacunq; votacione ad collectam presbyteri convenierit, se inebriare ullatenus profumar, nec precatus amore b fandorum, vel ipsius anime bibere, aut alios ad bibendum cogere, vel e aliena preceptione ingurgitare; nec plausus, & rillis inconditos, & fabulas inane ibi referre, aut cantare profumar, aut turpia joca, vel urlo, vel tornanticibus ante se fieri & patiar: nec larvas demonum i ante se fieri consentiat: quia hoc diabolicum est, & à facris canonibus prohibitum.

1. q. Daemonum] Burchardus addit, quas vulgo Talmas dicunt.

C. VIII. q. De eadem. PALEA.

Q Vando autem convenierint presbyteri ad aliquod convivium, aliquis e prior illorum, verum ante mensem incipiat, & cibum benedicat; & tunc secundum ordinem fedant, alter alteri honorem præbentes; & per vices cibum & porum benedicant, & aliquis de illorum clericis aliquid de sancta scriptura legit. Et post refractionem humliter sanctum hymnum dicant ad exemplum & Domini, sicut in cena specifico legitur: & sic se contineant omnes presbyteri maximè in talibus locis, ut non vituperetur ministerium illorum.

C. IX. q. De eodem. PALEA.

Q Vando h presbyteri per Kalendas simul conveniunt post peractum divinum mysterium, ad necessarium collationem, non quasi ad plenam refractionem, sed quasi ad prandium, ibi ad tabulas refidant: ne per talia in honesta convivia se invicem gravent: quia indecens est, & onerosum; sapientiam tarde ad ecclesiam redeuntes natus damnum de reprehensione consequuntur, quodk de gravide mortua contrahunt, quam lucrum ibi / faciant. Nam de hujusmodi conventu Paulus Corinthios reprehendit, qui inconveniens etiam Dominicam manducare conveniebat. Sic & qui ad comedam Dominicam, id est, ad collationem verbis sub occasione convenient, & ex veritate ventris caufa coniunguntur, reprehensibilis coram Deo, & hominibus habentur. Et ideo peractis omnibus, qui voluerint, panem cum charitate in domo fratris sui simul cum fratribus frangant, & singuli singulos bibere faciant; & maxime ultra terciam vicem poculum non contingant, & sic ad ecclesiam redant.

C. X. q. Christiani ex symbolo convivia non celebrant.

Item ex concilio Laodicensi, c. 5:

3. N On oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos, aut etiam laicos Christianos ex symbolo, que p vulgo comedialia appellat] convivia celebrare.

C. XI. q. Sacramentorum leticie sacerdibus semper convivio m- faciant.

Item ex concilio Toletano 3, 67.

P RO q. reverentia Dei & sacerdotum, id universa familiæ constituit synodus, ut (quia solent crebro incensis otiose fabula interponi) in omni sacerdotali convivio lectio divinarum scripturarum miscetur. Per hoc enim & animæ adiuvicetur ad bonum, & fabulas non necessarias prohibentur.

a. De confess. diff. 5, c. nullus. Burch. l.2, cap. 61. Ivo p. 6, c. 232.

b. d. in anno, o. al. facere permitat. d. Burch. l.2, cap. 167.

Ivo p. 6, c. 232. e decanus, aut aliquis. f. Burch. g. Matt. 26.

Burch. l.2, c. 164. Ivo p. 6, cap. 231. i. al. ministerium. k. G.

l. d. cibi. m. n. Corinth. ii. n. al. ingrugetate. o. Cene. A-

quæfræna. c. 3. Rab. in p. c. 27. p. Ibla sans addita loco cuiusdam globo. q. Burch. l.2, c. 169. Ivo p. 6, cap. 269. Rab. in pani. c. 28.

Apud Martin. Brach.

143 De Episcoporum continentia ab ira, asperitate, laxitia, percutiendo, & similibus.

C. XII. q. De confiteri nec convivia facere, nec ante horam dies tertiam clericos co- medere licet.

Item ex concilio Martini Papae, c. 61, q. 66.

Non a licet sacerdotes, vel clericos, sed nec reli- giosi laicos convivia facere de confiteri. ¶ Nec oportet clericos, vel laicos religiosos ante facram horam diei tertiam intrare convivia, nec aliquando clericos, nisi hymno dicto, comedere panem, & post eibos gratias au- ditoris Deo referre.

¶ ergo laici confessiores damnablem sunt, multo magis sacer- dotes impunitur ad gehennam. Venerabilis pinguus (ut Hieronymus b. ait) iustissimum sententia: cum sacerdotatus for- fusi contra vigiles debat, & temus: argu illo edacatur vita obnoxia in sacerdotio unde non debet. Hoc enim (ut ait Gregorius in moralibus) qui adhuc vitium bello subiacet, nequam quippe per predicacionem usum praefest magisterio catechesum debet.

DISTINCTIO XLV.

Sequitur c. (non percussorem.) Non enim oportet ep- iscopum ira effe irascibilem, & perturbatissimum, ut percu- sit, qui debet patens: sed sequatur eum, qui duxerit ad flagella.

C. I. q. Verborum correptione, non verberibus ti- meri debet episcopus.

Unde Gregorius scribit loam episcopo Constan- tiniopol. lib. 2. ep. 52. ad cap. 9.

Quid d autem de episcopis, qui verberibus timeri volunt, canones dicant bene fratrem verba no- vit. Paiores etenim facti sumus, non petroffores: & egregius predictor dicit. [Argus, obiecta, ancrea omnia patientia & dolit.] Nova vero arque inaudita est ita predicationis, qua verberibus exigit fidem.

C. II. q. De eodem.

Item in concilio Romano sub Sylvestro, c. 77. **N**eminem f quisquam peccanteum clericum cedat ar- tingat, non presbyter, non diaconus, non episcopus clericum, vel levitatem ecclesie ad cadem perducat. Sed si in causa exigit clerici, triduo-privevit honore, ut ponentes redeat ad matrem ecclesiam.

C. III. q. Non aperiri sed dilatari verbis, ad fi- dem sunt aliqui provocandi.

Item Gregorius Paschalis episcopo Neapol.

lib. 21. ep. 15.

Qui sincera intentione extrahentes a Christiana reli- gione ad fidem cupiunt reclusas perducere, blan- dimentis non aperitatis debent studere, ne quorum mentem reddita ad gloriam planum ratio poterat revocare, pella procul adverteras. Nam quicunque alterum agum, & eos sub hoc velamine a confusa ritus sui volunt cul- tura suspendere, suas illimatis, quam Dei cauas pro- bantur attendere. ¶ Iudai. b. liquidum Neapoli con- sistentes quelli nobis sunt, afflentes, quid quidam eos a quibusdam feriarum saturem solenitatis, irratio- nabiliter nitantur arcere, ne illis si licet festivitatum suarum solenia colere, sciat eius nunc usque, & pa- rentibus eorum longis retro temporibus licuit obser- vare. Quod si ita se veritas habet, super vacua reviden- tur operam dare. Nam quid utilitatis est, quando, cum contra longum usum fuerint veriti, ad fidem illis, & con- versionem nihil proficit? Aut cui Iudais, qualiter ca- remonias suas colere debeant, regulas ponimus, si per hoc eos lucrari non possimus? Agendum ergo est, ut

a. Burch. l. 2. c. 105. Ivo part. 6. cap. 216. cap. 66. b. Epiph. ad Neopatrum, lib. 23. cap. 10. c. 1. Tim. & ibi gl. ordin. & An- gelim, ex Hieron. ad Oceanum. d. Io. Diacl. lib. 3. c. 9. Polyc. lib. 4. tit. 9. e. 2. Timoth. 4. f. Nemo.] orig. g. al. plan. h. Ivo p. 13. cap. 103. i. ad. adh. b.

ratione potius, & mansuetudine provocari, sequi nos ve- lin, non fugere; ut eos, ex eorum codicibus ostendentes que dicimus, ad finum matris ecclesie Deo possimus adjuvante convertere. Itaque fratrem tuus ea eos monitis quidem, prout porurit, Deo adjuvante, ad convertendum accendat, & de suis illos solemnitates inquietari denou non permettit: sed omnes felicitates, feriasque suas, sicut haecnam iam ipsi, quam parentes eorum per longa colementes recte tempora tenerunt, liberam habeant ob- servandi, celebrandi: licentiam.

C. IIII. q. Non severitate, sed benevolen- tia subditos praelati corri- piunt.

Item Gregorius IIII. in epistola episcopi per Gallicam, & Germaniam con- statu.

Licit a plerisque accident in facilius, quo siue te- creprendenda, plus tamquam erga corrigendos agat benevolentia, quam severitas; plus cohortatio, quam comminatio; plus charitas, quam potestas: cum ne- nostru nostrum fine reprehensione, aut fine peccato viva. Nam si Dominus e statim post trinam negationem be- patrum Petrum Apostolum praepotestum nostrum judicial- tet, non tantum ex eo fructum, sicut fecit, receperit. Ex- pectandi ergo, atque corrigendi magis sunt rectores ec- clesiæ, quam statim iudicandi: cum majora negotia, & difficultates cauatur exiunt, sanguinum patrum cano- nes spiritu Dei conditi, & rotius mundi reverentia se- lectati, iubent sub nostra sententia expectatione fu- spendi, nosq[ue]modum oderantime finiri. Vnde necesse est, & alia ecclesiastica quæque negotia post mul- tum experientia cauatur sollicitus perspicere d. & di- ligentius præcavere: quatenus perspicuum charitatis, & pacis omnis materies scandalorum, & presumptio- invidorum iusque opere simplicem fratrum eccliesi Domini auferuntur. Et siue non vult quid- deat illi infere, quod sibi non vult fieri. Iudei non sunt cogendit, idem, quam tamem si inviti suscepunt, co- gendiuntur.

¶ Invidorum.] In epistola Gregorii IIII. (que est in se- memorato codice bibliothecæ Dominicanae,) & aliquo versu- emplarius Gratiani legitur, Iudiciorum.

C. V. q. Sicca non sunt Iudei, ad fidem cogendis, ita nec converto ad ecedere permis- torum.

Unde in concilio Toletano 4. c. 36. statutum est. **D**E iudeis autem præcipit sancta synodus, nemini deinceps ad credendum vim inficit. [Cui f em- vult Deus, miserebitur, & quem vult, indubit.] Non enim tales invitati salvandi sunt, sed volunt, ut integra forma salvatur. Ergo non vi, sed liberti arbitrii facultate convertantur, iudicandi sunt, non potius impellendi. Qui autem jam prædictum ad Christianitatem coacti sunt to- nire (scit factum est temporibus religiosissimi principiis baptizatos) quia jam confitit eos sacramentis divinis esse, & corporis, & sanguinis Domini extitit partici- pes, oportet, ut idem, quam etiam vi, vel necessitate suscepunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blasphemetur, & fides, quam suscepunt, vilis, & contum- pibili habeatur.

a. Ioseph. ea. cap. 103. Ivo part. 5. cap. 66. b. al. commen- tarii. Martini. 26. d. profici.] orig. e. Burch. lib. 2. cap. 77. 30. part. 1. cap. 276. & post. 13. cap. 94. Passava. lib. 1. cap. 17. f. Rom. 10.